

INHOUD

Inleiding	7
I. Sujet	12
II. Motieven	23
III. In Functie van de Tijd	60
A. Het verband tussen de zinnen; Tijd en volgorde	60
B. Het verband tussen de lijnstukken; Tijd als beweging	90
C. De Kloktijd	120
IV. Voortdurende Tegenwoordigheid	157
V. Ruimte	189
VI. Personen	212
VII. Perspectief en Lezer	233
VIII. Samenvattende Slotbeschouwingen	283
Bijlage: Het oorspronkelijk handschrift van „Van Oude Mensen, de Dingen die Voorbijgaan”	299
Summary	328
Namenregister	345
Zakenregister	347
Lijst van geraadpleegde werken	351

NAMENREGISTER

- Aler, J.M.M. 162, 190
 Alewyn, R. 281–282
 Augustinus, A. 65, 157

 Balzac, H. de 146, 191, 203
 Beach, J. W. 119, 238, 276
 Bergson, H. 74
 Bierce, A. 104, 105
 Bomans, G. 105
 Bomhoff, J.G. 159, 285, 291, 295
 Booven, H. van 41
 Bordewijk, F. 28
 Brentano, Cl. von 281, 282
 Brontë, E. 27

 Caroll, L. 105
 Conan Doyle, A. 104–105
 Couperus, L. 7, 14, 41, 190, 227, 232, 239, 248–249, 268, 282, 295, 299, 307, 313, 316–327, 328

 Defoe, D. 190
 Dickens, Ch. 213, 214, 215, 219, 253
 Donkersloot, N.A. 28, 37, 41
 Dostojewskij, F.M. 213
 Dresden, S. 14, 52, 74, 194, 241, 256, 278, 288
 Driessen, F.C. 15
 Drop, W. 215

 Edel, L. 79
 Eliot, T.S. 7
 Erlich, V. 7

 Faulkner, W. 80, 81, 146
 Flaubert, G. 80, 81, 160
 Forster, E.M. 7, 8, 9, 14, 212–214, 215, 217, 226, 230, 231, 338, 339
 Friedman, M. 79–80, 81, 93

 Gerlötei, E. 92, 162, 186–187
 Gide, A. 7

 Gijssen, M. 9
 Ginneken, J. van 55
 Goethe, J. W. von 9
 Grabo, C.H. 8, 190
 Groethuysen, B. 67, 101
 Groot, H. 218
 Groot, A.W. de 283

 Hamburger, K. 148, 236–237, 238, 242–245, 246, 248, 249, 253
 Hass, H.E. 282
 Heidegger, M. 283–284, 290–291
 Hellinga, W.Gs. 103
 Heselhaus, Cl. 282
 Holk, A.G.F. van 15
 Homerus 9, 146
 Hugenholtz, P. Th. 218
 Humphrey, R. 79, 80, 81
 Husserl, E. 63, 65, 67, 93, 280
 Huxley, A. 108, 116

 James, H. 8, 80, 212, 223, 276
 James, W. 65
 Joyce, J. 25, 80, 81, 146, 243, 294

 Kafka, F. 104, 105, 264
 Kayser, W. 30, 162, 190, 234, 236, 242, 253, 293–294, 295
 Keller, G. 146
 Koskimies, R. 8

 Lämmert, E. 88, 120, 223, 283
 Langer, S.K. 65, 253
 Lennep, J. van 8
 Liddell, R. 212

 Mann, Th. 27, 89, 131, 157, 159, 160, 172, 237, 288, 336
 Marsman, H. 203
 Mason, A.E.W. 104, 105
 McKenna, St. 41, 328
 Melville, H. 146

- Mendilow, A.A. 88
 Merwe Scholtz, H. van der 103
 Meyer, C.F. 120
 Meyer, H. 89, 161, 180, 289
 Meyerhoff, H. 65, 66, 74
 Miller, N. 264–265
 Muir, E. 8, 9, 207, 212, 213–218, 227, 230, 231, 295, 338, 339
 Mulisch, H. 163, 226
 Müller, G. 120, 121, 129, 145, 146, 155, 313, 335
 Musil, R. 265

 Nabokov, V. 226–227

 O'Connor, W.V. 160

 Petsch, R. 8, 9, 15, 24, 30, 41, 189, 190, 225, 242
 Plisnier, Ch. 93
 Pos, H. J. 65, 66
 Proust, M. 80, 146

 Reynders, K. 22
 Richards, I.A. 285–286
 Richardson, D. 80
 Roland Holst, A. 27

 Sayers, D. 104
 Schendel, A. van 104, 105
 Seidler, H. 242
 Shklovskij, V. 7
 Sizoo, A. 65, 157
 Smit, W.A.P. 15
 Stendhal 294

 Sterne, L. 7
 Stevenson, R.L. 104, 294
 Stifter, A. 146
 Stutterheim, C.F.P. 25, 27, 60, 62–63, 64, 65, 74, 95, 114, 119, 245

 Tate, A. 160
 Teixeira de Mattos, A. 41, 328
 Thackeray, W.M. 72, 146, 213, 253
 Thibaudet, A. 184
 Tomšhevskij, B. 14, 15, 307, 329
 Toorn, M.C. van den 10, 22, 242
 Tsjechow, A.P. 184

 Veen, L. J. 316, 317
 Veen, M. Th. 299
 Velde, J. van 9
 Vestdijk, S. 14, 179, 184, 186, 289, 294
 Vondel, J. van den 15

 Walzel, O. 7
 Warren, A. 212, 253, 285
 Warsinsky, W. 192
 Wehrli, M. 7, 8
 Weigand, H. J. 159, 160, 161
 Wellek, R. 212, 253, 285
 Wells, H.G. 104
 Werfel, F. 248
 Wickart, W. 197, 238
 Wilde, O. 104, 105
 Wilpert, G. von 161
 Wodehouse, P.G. 105
 Wölfflin, H. 7
 Woolf, V. 80, 146, 243, 294

ZAKENREGISTER

Aandacht 27, 278

afstand 234, 255–256, 268

afstand, ruimtelijke: 158–159, 189–190, 192, 194–198, 202, 234, 245–246

afstand, tijds-: 121–128, 129–133, 146–148, 156, 189–190, 218, 245, 281, 288

auteur 11, 81, 118, 125, 133, 137–138, 157, 163, 232, 239–240, 242, 248–249, 268, 271, 285, 299

auteur, alleswetende: 253–254

Beleving 25, 26–27, 62–67, 71, 72, 74, 87–88, 101–102, 146–148, 148–150, 157–160, 166, 218–219, 241–246

bericht 239, 254, 261, 262, 263–264, 266, 267, 269

bewustzijnsniveau van de beleving 25–27, 202–203, 245

bewustzijnsniveau van de theoretische reflectie 25–27, 31, 149, 202–203, 245

“Character, flat” 212–232, 290

“character, round” 212–232, 290

compositie 10, 220–221, 223, 232, 240, 271, 273–277, 280–281, 287, 299, 316–327

compositie, dynamische: 141–142, 149–153, 155

compositie, statische: 133–134, 142, 151

constituenten van een scène 100–118, 207, 217, 224, 288, 293

continuïteit 26, 66–67, 74–75, 76–88, 99, 101–103, 106, 164, 207, 218

contrapunt 93

Deiksis 24, 62

detectiveverhaal 146

determinanten van het verband tussen dominerende motieven 99, 106–107

dialogoog 62, 75, 143–144, 145, 147, 197, 251

dialogoog, polarisering van de: 197

diepte 158, 234, 255–258, 273, 276, 277–278, 279, 280–282

distinctiviteit 111–113, 114–115, 119, 134

dramatisch karakter van het verhaal 141–142, 151

Economie 289

einde van een hoofdstuk 278–280

einde van het verhaal 14, 53, 282, 327

episch karakter van het verhaal 142

expositie 75, 144, 256, 257, 265

Fabel 14

fase 120, 127–129, 133–135, 135–142, 143–145, 150–153, 154–156

fictie 241–246, 247, 252, 284, 290–291

fictionalis 242, 246, 249, 262, 290, 292

figuur: zie persoon

Geheugen 74–75, 90–91. Zie herinnering.

genre 9–10, 79–80, 295

gezichtshoek 251, 253

gezichtspunt 247–252, 252, 261, 267, 273–274, 292, 321

Herhaalbaarheid 13–14, 60, 287

herhaling 49, 50, 158, 161–188, 198, 278, 280, 289, 293

herinnering 62–65, 90–93, 159, 163, 190–192, 197, 280–281, 288

hoofdstuk 93–99, 106–115, 158, 292

Identiteit van handeling 69–70, 82

identiteit van de persoon als constituent van een scène 100, 102

identiteit van de persoon van de lezer 66–67, 74

inhoud 11, 23, 186

“interpenetration, dynamic”: 74–75, 90–93, 163, 280

Kunst-grepen om het verhaal vloeiend te doen verlopen 76-88, 98, 124, 126, 174, 271, 292

Lezer 10-11, 12-13, 66-67, 74, 90-92, 102, 114, 115-118, 125, 130-133, 143, 146-148, 148-150, 158, 160, 162, 163, 166-167, 175, 182, 184, 187, 189, 191-195, 207, 211, 221-223, 226, 227, 233-237, 240-246, 247-248, 252-254, 262, 271, 278, 283-287, 291, 292, 293, 294-295

lezer, gecreëerde: 191, 193

lezer, persoon van de: 194, 241-246, 252, 283-287, 289, 290

lijn 25-26, 27, 31, 40, 55-59, 61-64, 67-74, 76-89, 90-92, 119, 153, 158, 274, 287, 319

lijnstuk 25-26, 27, 40, 59, 60, 61-64, 66, 67, 89, 90-99, 106-119, 155, 164, 287

Mededeelbaarheid 12.

milieu 100-101

„monologue intérieur” 78, 79, 79-85, 145, 147

„monologue intérieur”, directe: 81, 261-262, 263, 267, 269, 273

„monologue intérieur”, indirecte: 77, 78, 79, 81-82, 83, 84, 143-144, 207, 220, 246-247, 261, 262-267, 267, 268-274, 320, 323

„monologue intérieur”, iteratief-duratieve indirecte: 264

„monologue intérieur”, karakteriserende en verklarende indirecte: 264-267

„monologue intérieur”, meebelevende indirecte: 264-267

„monologue intérieur”, momentane indirecte: 264

motief 15, 21, 22, 26-59, 277-280, 287-288, 289, 292, 293, 294, 295

motief, abstract: 31-34, 36-37, 37-39, 39-40, 51, 52, 59, 90, 92, 158, 175, 177, 178, 208, 209, 265, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 294, 321

motief, ondergeschikt: 93-94

motief, compositie: 36-37, 50, 164,

178, 186, 229-230, 232, 270-272, 324-325

motief, grond: 55-59, 90, 96-99, 106-112, 113, 115, 118, 134, 135, 141, 151, 156, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 168, 170, 176, 181, 184, 188, 208, 209, 220, 224, 249, 274, 276, 277-278, 282, 287, 293, 320, 321, 324, 327. Zie ook sluitmotief.

motief, hoofd: 51

motief, leid: 160-161, 163-164, 164-175, 180, 184, 188, 199, 200, 278, 288, 289, 292, 322, 323

motief, sluit: 41-55. Zie grondmotief.

motief, verhaal: 26-32, 33, 36, 39-40, 50, 51-54, 59, 89, 90, 92, 93, 100, 101, 102, 111, 113, 118, 129, 139, 141, 142, 155, 158, 159, 164, 165, 167, 169, 175, 177, 178, 186, 209, 228, 232, 249, 264, 266, 268, 270, 272-273, 274-276, 277-278, 294, 319, 321, 324, 327

motief, dominerend verhaal: 93-99, 100, 101, 102, 106-119, 156, 288

multivalentie van verhaalmotieven 39-40, 55, 178, 277

Nawerking 92, 127, 129, 152-153, 159, 327

Objectief beeld van het verhaal 286-287

omvang 14

onmisbaarheid 257-258

openvolging 60, 61, 63, 65, 99

openvolging van lijnstukken 90-93, 99-100, 108-109, 116, 119, 135

openvolging van zinnen 23-26, 60-61, 66-67, 69, 70, 71-72, 74, 87-89, 108, 119, 157, 194, 278

Persoon 9, 190-193, 194-195, 212-232, 238-239, 244, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295

persoon als constituent van een scène 100, 101, 102, 103-118, 207, 217, 232, 288

personage: zie “character”.

personage, dramatisch (dynamisch): 214-217, 230

personage, de ruimte belevend: 224–232, 278, 323, 325
 personage, statisch: 214–217, 230
 personage, de tijdbeweging belevend: 219–224, 290, 325
 personage, de tijdbeweging „levend”: 219–224
 perspectief 62, 115, 132, 141, 155, 178, 233–282, 291, 292, 293, 295, 319, 323
 perspectief, motieven-: 277–280, 280
 perspectief, tijds-: 280–282
 plaats van handeling als constituent van een scène 100–101, 102–103, 103–118, 189–190, 207, 217, 224–232, 257, 288, 293
 plaats van handeling, topografische: 189–190, 192–193, 202
 “point de vue” 8, 62, 79. Zie gezichtshoek, gezichtspunt, standpunt en punt van waarneming en beleving.
 praesens historicum 112, 202, 246–252, 261, 262, 267–269, 321
 praeteritum 122, 240–246, 247, 248, 249, 252
 “present, specious”: 65
 psychologie 11, 90, 102, 234, 245, 278
 punt van waarneming en beleving 194, 195, 211, 233–234, 238–240, 252, 277, 284

Rede, directe: 81, 267–268
 rede, onafhankelijke indirecte: 81
 referent 56, 58
 referentie 56, 58
 referentiepunt 56, 58
 retardering 101, 113, 115
 ruimte 9, 49, 177, 189, 190–211, 224–232, 233, 260, 277, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 320
 ruimte, beleefde: 225–232, 320
 ruimte, concretisering van de: 193, 204, 209–211
 ruimte, zingeving aan de: 193
 ruimte, belangen-: 193, 196–211, 224, 225, 226, 292
 ruimte, speel-: 193, 194–195, 195–211, 224, 225, 226, 292, 322–323

Samenhang 23

samenvatting 137, 139, 140, 141, 153–155, 275, 292
 schrijfrant 21–22, 70, 231, 269
 scène 100–103, 105, 106, 120, 288, 292
 spiegeling 33, 36, 161–163, 164, 175–184, 188, 205, 223, 278, 289, 292
 standpunt 82, 84, 238–239, 250–252, 253, 254, 259, 260, 261, 263, 265, 267, 268, 269, 270, 272, 273–274, 292
 “stock response” 286
 “stream of consciousness” 80, 146
 structuur 8–9, 10, 220, 230–231, 240, 241–242, 283, 287–295, 299
 subjectief beeld van het verhaal 286–287
 sujet 14–22, 23, 37, 93, 271
 symboliek 166, 169, 171–172, 180–184, 204–205, 278–279, 321
 symbool, primair: 94–95, 114

Tegenwoordigheid, voortdurende: 157–188, 289, 292
 tempo 101, 121, 142–147, 148–150, 152, 155, 156, 288–289, 292
 tijd 51, 60, 61–62, 277, 292, 293, 294, 295
 tijd en beweging 101–103, 119, 193–194, 292
 tijd en opeenvolging 66–67, 69, 70, 71, 74, 87–88, 92, 116, 135, 193–194, 293
 tijd en volgorde 61–65, 67, 69, 70, 74, 87–88, 135, 194, 245, 292, 293
 tijd, beleefde: 218–224
 tijd, concentratie van de voortgaande: 149–150, 152, 153
 tijd, durende: 102–103
 tijd, epische: 121, 142–156
 tijd, gemeten: 146–148
 tijd, grafiek van de epische: 145–148
 tijd, uitbreiding van de voortgaande: 149–150, 150–153
 tijd, vertelde: 62, 120–121, 121–156, 288–289, 292
 tijd, klok-: 119, 120–156, 292
 tijd, vertel-: 121, 142–156, 158, 288–289, 292
 tijd als constituent van een scène, voortgaande: 101–118, 156, 218–224, 249, 257, 288, 292

tijdaanduiding, directe: 122-128, 129-135, 135-140, 141, 147, 148, 149, 151, 153, 281, 292
tijdaanduiding, indirecte: 122-128, 129-135, 135-140, 147, 148, 151, 152, 153, 281, 292
tijdervaring als grondmotief 51-52, 224
toneel 194, 208
typografie 66, 70, 71, 114. Zie: wit, verticaal.

Uitleg 237, 239-240

Verband,¹ explicatief: 70-72, 74, 75, 76-88, 94, 98, 108, 197, 237, 256-258, 264, 271
verband, factisch: 62, 64, 66, 67, 288
verband, gelijktijdig: 69-70, 71-72, 74, 75, 76-88, 94
verband, logisch: 62, 72
verband, natuurlijk: 62, 102, 109, 129, 131, 137, 143, 145, 147, 152
verband, opeenvolgend: 68-69, 72, 74, 75, 76-88, 94, 96, 97, 98, 99, 109, 187, 320
verband, propulsief: 73-74, 74, 94, 108
verband, psychologisch: 61, 62-65, 66, 67, 87, 288
verband tussen lijnstukken 90-99, 106-119, 292
verband tussen zinnen 23-26, 55-58, 60-89, 292

verhaal 9-11, 234-237, 239-240, 241-246, 252-253, 283-295
versnelling 101, 144-145, 148-150, 292
vertelfunctie van de taal 290-291
verteller 78, 81-82, 83, 84, 184, 191, 192-193, 235-240, 253-254
verteltrant, objectieve: 238, 250, 252-261, 262, 263, 265, 266, 267-268, 272, 292
verteltrant, subjectieve: 238-239, 247-252, 258-266, 267-274, 292
verwachting 65, 73-74
volgorde 60-67, 74, 87, 99-100, 119, 157, 158, 194, 245, 280-281, 288
volgorde van lijnstukken 99-100, 108-109, 119
voorbereiding 161-162, 163, 164, 184-188, 278, 289, 292, 322
voorgeschiedenis 121, 166, 178-179
vorm 11, 23, 186

Werkelijkheid in het verhaal 12-14, 103-105, 143, 147-148, 157, 162, 166, 186, 219-221, 235-246, 252, 270, 283-284, 287-291, 294-295
wit, verticaal: 94-95, 96, 99, 114-115, 119, 202, 278, 292

Zichtbaarheid 224-227
zin 21, 55, 60, 75, 76-78